

UPOTRBA ZABRANJENIH I NECISTIH TVARI U ISHRANI I LIJECENJU

(Neredigovani i nelektorisani prijevod. Komentare slati prevodiocu.)

Uzvišeni Allah je slao poslanike i objavljivao zakone (propise, šerijate) samo da bi se ljudi pomocu njih usrecili. Svaki propis koji omogucava teškocu (grieh) ili je prouzrukuje on nema veze sa Allahovom vjerom. Allahovi zakoni su dozvolili (ohalalili) mnogu hranu, pica, odjecu, i stvari a nešto su i zabranili. A zabranjeno je samo ono cija je šteta veca od koristi.

Shodno tome, cilj svih tih propisa je pribavljanje (obezbjedivanje) koristi ljudima i sprjecavanje (uklanjanje) štete od njih. Ibn Tejmijje – Allah mu se smilovao- kaže: “Šerijat je došao da obezbijedi opce koristi i da ih upotpuni, sprijeci opce zlo i da ga umanji. On je došao da odabere (preferira) jedno od dva dobra i jedno od dva zla: uzimajuci od dvije koristi vecu a zapostavljajuci manju od njih i odbacujuci od dva zla vece tako što podnosi (trpi) manje.”¹

Ako je cilj šerijata takav, pa šta ce biti ako se u nekoj zabranjenoj stvari od jela, pica, odjece ili predmeta pojavi realna korist koja se ne može naci u drugoj dozvoljenoj stvari, da li ce ta stvar ostati haram kao što je Zakonodavac rekao ili ce ona postati dozvoljena postupajuci u skladu sa ciljem (željom) Zakonodavca?

Ovo je tema naše studije za koju ne može jedna osoba ponijeti odgovornost izricanja rješenja (suda) bez savjetovanja sa učenjacima i strucnjacima. Molim Uzvišenog Allaha da nas na ovom blagoslovljenom skupu uputi na pravi odgovor po ovom pitanju.

Okviri studije:

Nije mi cilj da u ovoj studiji ponavljam ono što su rekli naši stari fakihi (pravnici, učenjaci)- da im se Allah smiluje i nagradi ih najboljom nagradom- jer je to zapisano i poznato svakom studentu (onome ko to trazi). Moj zadatak se ogleda u iznošenju novog pogleda o onome što su rekli o zabranjenim i necistim tvarima ako se ukaže mogucnost njihovog dozvoljenog (ispravnog) korištenja u lijeku ili svakodnevnoj upotrebi.

Cilj studije:

Cilj studije je: Pronalaženje prihvatljivog mišljenja po pitanju korištenja zabranjenih i necistih tvari u svakodnevnoj upotrebi, ishrani i lijecenju.

Pitanja na koja odgovara ova studija:

Moguće je oko problema “Zabranjenih i necistih tvari u ishrani i lijecenju” potaknuti niz pitanja i ova studija ce odgovoriti na njih a ona su:

- 1- Da li je ono što je zabranjeno jesti (konzimirati) samim tim i necisto?
- 2- Šta je suština necistoce?
- 3- Koje su to neciste tvari?
- 4- Šta je zabranjeno jesti (konzimirati)?
- 5- Da li se promjenom nacina upotrebe zabranjene stvari mijenja i sud o njoj?
- 6- Šta se misli pod pojmom lijecenje?
- 7- Da li se stav prema lijecenju razlikuje s promjenom cilja (svrhe) tog lijecenja?
- 8- Kakav je stav (islama) prema lijecenju samom zabranjenom tvari, a kakav je ako je ona hemijski razradena sa drugom , a kakav ako je ona samo izmiješana sa drugom tvari?

¹ Mevsuatu fikhi Ibni Tejmijje, Muhammed Revvas Kaladži, maddeh: maslehah

Na sva ova pitanja ce odgovorita ova studija ako Bog da.

Veza između zabranjenih stvari i necistoce:

Učenjaci su se složili da sve ono što je dozvoljeno da ljudsko tijelo apsorbira kroz jelo, pice, injekciju ili na bilo koji drugi način da je to čisto, a nije dozvoljeno konzumiranje necistih stvari (nedžasat) osim u nuždi. Prema tome hljeb je čist, voće je čisto i meso bravi je čisto jer sve je to dozvoljeno konzumirati.

Razišli su se po pitanju onoga što je zabranjeno da ljudsko tijelo apsorbira jelom ili na bilo koji drugi način da li je ono necisto ili nije? Vecina učenjaka drži da nema veze između harama (zabrane) i necistoce tj. da zabrana konzumiranja neke stvari ne podrazumijeva da je ista necista. Nešto može biti zabranjeno konzumirati iako je ono čisto kao što je slučaj sa zabranom konzumiranja kokaina, morfijuma i sl. iako su oni čisti. Kao što je zabranjeno jesti svaku pticu grabljivicu i deracu životinju iako se one smatraju čistim kod većine učenjaka.

Zabranjeno ih je jesti na osnovu onoga što prenosi Ibn Abbas r.a. rekavši: **“Allahov Poslanik s.a.v.s. je zabranio svaku deracu životinju i svaku pticu grabljivicu.”**¹

A njihova čistota se razumije iz onoga što prenosi Džabir r.a. da je Vjerovjesnik s.a.v.s. upitan **“Hocemo li abdestiti vodom koja je ostala iza magaraca – a njihovo meso nije dozvoljeno jesti- Da – rece on – i vodom koja je ostala iza svih deracih životinja.”**² Upitan je Poslanik s.a.v.s. o bunarima (barama) koji su između Mekke i Medine i na koja dolaze divljaci, psi i magarci i o uzimanju abdesta tom vodom pa je rekao: **“Njima pripada ono što su odnijeli u svojim stomacima (Njihovo je ono što su popili) a ono što je ostalo je nama čisto (a ono što je nama ostalo je čisto)”**³ Ovako su to razumjeli ashabi: Omer, Alija i Abdullah bin Omer r.a.⁴ iz Poslanikove a.s. upute. Tog su mišljenja i razni učenjaci kao: Hasan El-Basri, Ata' bin Ebi Rebah, Muhammed bin Šihab Ez-Zuhri, Jahja El-Ensarij, Rebiatu bin Abdur-rahman, Malik i Šafija.⁵

Hanefije su pak povezale između zabrane jedenja mesa životinje i njene necistoce, pa je kod njih svaka životinja čije je meso zabranjeno jesti necista.⁶

Neciste i zabranjene stvari (nedžasat i muharremat):

Šerijatsko pravilo je da su u osnovi sve stvari dozvoljene i zabrana se uspostavlja samo sa izricitim tekstom Zakonodavca, kao što su u osnovi stvari čiste i necistota neke stvari se potvrđuje samo izricitim tekstom. Potvdu ovoga nalazimo u riječima Uzvišenog u suri El-En'am: **“Reci:” Ja ne vidim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno jesti ma šta drugo osim strvi, ili krvi koja istice, ili svinjskog mesa, - to je doista pogano-, ili što je kao grijeh zaklano u necije drugo, a ne u Allahovo ime”**.⁷

Upitan je Allahov Poslanik s.a.v.s. o maslu, siru i krznu pa je rekao: **“Dozvoljeno je ono što je Allah dozvolio u svojoj Knjizi, a zabranjeno je ono što je Allah zabranio u njoj (svojoj Knjizi) a ono što je prešutio to je oprošteno.”**⁸

¹ Muslim, kitabs-sajdi babu tahrimi ekli kulli zi nabin mines-siba'

² musned imami Eš-Šafi'i , štampan na margini njegovog djela El-Umm 6/4

³ Ibn Madže kitabt-tahare babul hijad.

⁴ Mevsuatu fikh Omer bin El-Hattab, mevsuatu fikh Alij bin Ebi Talib, mevsuatu fikh Abdullah bin Omer, poglavlje; Maun, sve od ovog istog autora.

⁵ El-Mugni 1/67 Prva štampa 1406 h.

⁶ El-Hidaje 1/23,

⁷ El-En'am 145

⁸ Et-Tirmizi, Ellibas, babun ma džae fi libsil fira'

1- Neciste tvari (Nedžasat)

A- Ljudsko i životinjsko tijelo: Ucenjaci šafijskog i malikiskog mezheba se slažu da tijelo covjeka i životinja cijje se meso jede ali i životinja cijje se meso ne jede da su cista. Šafije iz toga izuzimaju psa i svinju pa kažu: "Oni su potpuno necisti" a malikije kažu: samo svinja je potpuno necista (nedžisul 'ajn)".¹

Hanefije kažu: "Žive životinje cijje se meso jede su ciste, a žive životinje cijje se meso ne jede su neciste."²

Hanbelije su rekle: "Životinje cijje se meso jede su ciste, a što se tice životinja cijje se meso ne jede, one koje su veće od macke kao što su orao, slon i mazga su neciste, a one koje su manje od macke kao miš i jež su ciste."³

B- Ono što izlazi iz spolnog organa i cmara covjeka i životinja (ljudske i životinjske fakalije). Ucenjaci se slažu da sve što izlazi iz spolnog organa i cmara covjeka ili životinja cijje se meso ne jede da je to necisto. Razišli su se po pitanju sperme covjeka da li je ona cista ili necista.

Takode su se razišli po pitanju mokrace (urina) i izmeta životinja cijje se meso jede. Hanefije i šafije kažu da je to necisto a dokaz im je hadis u kojem Allahov Poslanik s.a.v.s. kaže: "**Cuvajte se mokrace jer vecina kaburskog azaba (patnje) je zbog nje.**" Hadis ima općenito značenje i ne pravi razliku između životinja cijje se meso jede i životinja cijje se meso ne jede.

Ucenjaci malikiskog i hanbeliskog mezheba kažu da je ono cisto jer je Allahov Poslanik s.a.v.s. naredio Urenijjinima da se napiju mokrace (urina) od kamila⁴ a da je necista nebi im naredio da se napiju nje, a da im je naredio da to urade iz nužde (darure) onda bi im naredio da operu tragove toga kada hoće klanjati.

C- Što izlazi iz tijela ali ne kroz spolni organ ili cmar: Ono što izlazi iz covjeka ili životinje ali ne kroz spolni organ ili cmar se dijeli na tri vrste:

- 1- *Pljuvacka, znoj, suza, slina i ispljuvak (sluz)* prema njima se odnosi kao prema mesu životinje iz koje su izašle jer su one po mišljenju fakiha nastale iz njega (mesa). Pa ko kaže od fakiha da je određena životinja cista onda su i ove tvari ciste, a ko kaže da je necista onda su i ove tvari neciste, osim onoga što je teško izbjeći ili se ima potreba za njim, kao što je voda ili hrana iza macke, ili znoj magarca i mazge i zato je kod njih data olakšica.⁵
- 2- *Ono što se povrati:* Svi se slažu da je to necisto. Ucenjaci malikiskog mezheba uvjetuju da bude promjenjivo od hrane koju je pojeo pa ako ne bude promijenjeno onda je cisto, a hanefije uvjetuju da povraćanje bude punim ustima.
- 3- *Krv, gnoj i sukrvica* su necisti svejedno izašli iz covjeka ili životinje koja ima pravu krv (demun sailun). Ali krv životinje koja nema pravu krv (demun gajru sailin) je cista, na osnovu rijeci Uzvišenog Allaha: "**Reci: "Ja ne vidim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno jesti ma šta drugo osim strvi, ili krvi koja isticu, ili svinjskog mesa, - to je doista pogano-, ili što je**

¹ Huljetul u'lema' 1/243, El-Kafi 1/161, Ibn Abdul-Berr

² El-Hidaje 1/23

³ Šerhu muntehal iradat 1/101

⁴ El-Buhari, kitabul vudu' babun Ebvalul ibilid-devvab...

⁵ El fikhu alal mezahibil erbeah 1/10

kao grijeh zaklano u necije drugo, a ne u Allahovo ime".¹ El-Maverdi kaže: "Rijeci: "To je doista pogano" znace: "Necisto, zabranjeno."²

D- Lešina Vecina učenjaka se slaže da covjek, životinja koja nema pravu krv i vodena životinja smrću ne postaju necisti, kao što se slažu da životinja koja ima pravu krv smrću postaje necista. Šafije kažu: "Leš životinja koje žive na kopnu je necist osim skakavca jer njegov leš je čist."

E- Ono što nema dušu: Ono što nema dušu je sve čisto osim alkohola. Po pitanju čistoće alkohola su se razišli pa većina učenjaka smatra da je necist na osnovu riječi Uzvišenog: **"O vjernici, vino i kocka i kumiri i strelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite..."³** ovaj ajet, ja smatram, ne potvrđuje necistocu alkohola, jer riječ RIDŽS ovdje ne znači NECISTOCA nego znači "loše djelo" i zato Allah u ajetu kaže: **"odvratne stvari, šejtanovo djelo"**. To se zaključuje i iz hadisa kojeg prenosi Enes r.a. da je Ebu Talha došao kod Poslanika s.a.v.s.i rekao mu: "Ja sam kupio za jetime o kojima se staram alkohol." Pa mu je Vjerovjesnik s.a.v.s. rekao: **"Prospi alkohol i razbi vrceve (bacve)."**⁴ Proljevanje alkohola nije radi njegove necistoće nego zbog toga što nije dozvoljeno njegovo konzumiranje niti prodavanje. Što se tice razbijanja vrceva ono takode nije zbog njihove necistoće jer nije dozvoljeno upropaštavanje neciste imovine ako se ona može očistiti, nego su oni razbijeni zbog prijekora onih koji su radili sa njima.

Jedna grupa učenjaka među kojima je Davud Ez-Zahirij i Lejs ibn Se'ad kaže da je alkohol čist zbog ne postojanja dokaza koji potvrđuje njegovu necistocu.⁵

2- Zabranjene stvari (muharremat)

Izucavajući otkrivamo da stvari koje su svetim tekstom zabranjene su:

a) sve neciste stvari koje smo spomenuli u prethodnom poglavlju;

b) alkohol koji je zabranjen riječima Uzvišenog: **"O vjernici, vino i kocka i kumiri i strelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite..."⁶**

c) svaka deraca životinja (od zvijeri) i ptica grabljivica (koja ima kandže). Od Abdullaha ibn Abbasa se prenosi da je rekao: **"Allahov Poslanik s.a.v.s. je zabranio (da se jede) svaku deracu životinju (od zvijeri) i svaku pticu grabljivicu (koja ima kandže)."**⁷

Što se tice zabrane jedenja mesa domaćih magaraca i mazgi, ona je izrecena na dan bitke na Hajberu, kada su ljudima te životinje bile potrebne za nošenje tereta. Abdullah ibn Omer r.a. kaže: **"Allahov Poslanik s.a.v.s. je na dan Hajbera zabranio da se jede meso domaćeg magarca, a oni su tada bili potrebni ljudima."**⁸

Učenjaci su se razišli po pitanju značenja riječi Uzvišenog Allaha u suri El-E'araf "... **koji će im lijepa jela dozvoliti, a ružna im zabraniti...**"⁹ jedna grupa, a među njima su hanefije, šafije i hanbelije kažu: ružna jela koja je Allah zabranio su ona što ih covjek

¹ El-Ena'm 145

² En-Nuketu vel ujun 1/573

³ El-Maide 90

⁴ Mevahibul dželil min edilleti halil 1/29 od Ahmeda Eš-Šenkitija prenoseći od Ed-Darukutni

⁵ Hul'jetul ulema' 1/243

⁶ El-Maide 90

⁷ Muslim, kitabs-sajdi babu tahrimi ekli kulli zi nabin mines-siba'

⁸ Muslim, kitabs-sajdi babu tahrimi ekli lahmil humurl insijeh

⁹ El-E'araf 157

prezire kao što su lešine, insekti, škorpion isl. Neki, među kojima je Abdullah ibn Abbas i imam Malik, opet kažu: Ružna jela su ona koja je Allah zabranio izricitim tekstom kao što je svinjsko meso i kamata¹. Njihov dokaz za ovu tvrdnju su rijeci Uzvišenog u suri El-Ena'm: "**Reci: "Ja ne vidim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno jesti ma šta drugo osim strvi, ili krvi koja istice, ili svinjskog mesa, - to je doista pogano-, ili što je kao grijeh zaklano u necije drugo, a ne u Allahovo ime".**"² Abdullah ibn Abbas kaže: "Ljudi su prije islama jeli neke stvari a neke su ostavljali jer su im se gadile, pa je Allah poslao Svoga Poslanika i objavio Svoju Knjigu i dozvolio je neke stvari a neke je zabranio. Ono što je ohalalio (dozvolio) to je dozvoljeno a ono što je zabranio to je zabranjeno, a što je prešutio to je oprošteno."³ Milkam ibn Telib prenosi od svoga oca da je rekao: "Družio sam se sa Allahovim Poslainikom s.a.v.s.i nisam cuo da su insekti (kukci) sa zemlje zabranjeni."⁴

Upotreba zabranjenih stvari

Upotreba zabranjenih stvari se manifestuje kroz tri nacina:

- 1- **Unošenje (Sjedinjavanje)** zabranjenih stvari u organizam covjeka kao što je jedenje zabranjene hrane, pijenje alkohola, ušpricavanje droge u vene isl. Ovaj nacin upotrebe nije dozvoljen osim u slucaju **nužde** (darure), pa je dozvoljeno jedenje lešine onome kome prijeti smrt od gladi, i dozvoljeno je da se zalogaj hrane (koji je zastao u grlu) potisne alkoholom ako se nema cim drugim itd..
- 2- **Dodirivanje** zabranjenih stvari i ljudskog tijela je dozvoljeno kada se ukaže **potreba** (hadždže) kao što je mazanje tijela kremama (flasterima) u kojima ima zabranjenih stvari jer je doticanje necistoca, ako je to potrebno, dozvoljeno van namaza, a njihovo doticanje bez potrebe je mekruh.⁵
- 3- Upotreba zabranjenih stvari pri kojoj **ona nemaju dodira** sa tijelom covjeka je dozvoljena bez ikakve smetnje kao što je gašenje požara mokracom (urinom), mazanje vanjske strane brodova necistom mašcu, hranjenje životinje necistocom isl.⁶

Lijecenje

1- Nužnost hrane i lijeka:

Cuvanje života je jedna od intencija šerijata, a cuvanje života se ne može ispuniti bez dvije stvari:

Prva od njih je konzumiranje hrane koja opskrbljuje tijelo onim što mu je potrebno za opstanak.

Druga stvar je lijek koji tijelo štiti od bolesti koje mogu biti uzrokom njegove propasti. Shodno tome potreba tijela za lijekovima je ista kao njegova potreba za hranom jer bez njih mu nema opstanka.

¹ El- Džamiu lahkamil Kur'an 4/300, Tefsirut-Taberi 9/84

² El-Ena'm 145

³ Ebu Davud, Kitabul atimeh, babun ma lem juzker tahrimu.

⁴ Ebu Davud, Kitabul atimeh, babun eklul hašerat.

⁵ Mevsuatu fikhi Ibn Tejmijjeh, maddeh: ta'am/3, maddeh: tedavii/4

⁶ Mevsuatu fikhi Ibn Tejmijjeh, maddeh: nedžaseh/6

2- Ciljevi lijecenja:

Lijecenje može imati jedan od tri cilja:

A- Cuvanje života uklanjajući ili suzbijajući (sprječavajući) ono što je povod smrti, uz Allahovu dozvolu, ili cuvanje jednog od organa tijela uklanjajući ili suzbijajući ono od čega mu prijete opasnost, ili uklanjanje ili ublažavanje nepodnošljivog tjelesnog ili duševnog (mentalnog) bola i sl. Sve ovo jednim imenom zovemo neophodno lijecenje (lijecenje iz nužde)

B- Uklanjanje ili ublažavanje podnošljivog tjelesnog ili duševnog bola, ili poteškoca kretanja organa, ili ako neki organ ne obavlja potpuno svoju funkciju. Jednim imenom ovo nazivamo potrebno lijecenje (lijecenje iz potrebe)

C- Uljepšavanje organa koji nije ružan još ljepšim, ili cinjenje organa koji dobro obavlja svoju funkciju još naprednijim isl. Ovo zovemo poželjno lijecenje.

3-Tretman lijecenja:

A- Neophodno (nužno) lijecenje: Ako je lijecenje neophodno (nužno), a kod doktora prevladava mišljenje, da će lijek koristiti bolesniku tako što će spriječiti bolest ili je izliječiti ili umanjiti onda je lijecenje obavezno (farz), i čovjek je griješnik ako ga propusti (izostavi). Otuda su fakih (islamski pravници) izricili da je obavezno previjanje rane kako bi se spriječilo izljevanje krvi iz nje.¹

Ako pak kod doktora ne prevladava mišljenje da će lijek koristiti bolesniku onda lijecenje nije obavezno i na ovo su mislili fakih (islamski pravници) kada su rekli da lijecenje nije obavezno, jer dijagnoze tada nisu bile precizne i lijekovi koji su davani nisu bili dovoljno naučno ispitani da bi potvrdili svoju efikasnost i korist bolesniku uz Allahovu dozvolu.

Danas nakon ovog ogromnog napretka medicine pri uspostavljanju dijagnoza i lijekova, ako doktor obavijesti da lijek koristi bolesniku ne preostaje nam ništa drugo nego da čvrsto kažemo da je lijecenje obavezno, svejedno radilo se o preventivi od bolesti ili lijecenju od nje –uz Allahovu dozvolu. Proučavanjem šerijatskih izvora i općih pravnih normi vidjet ćemo da oni podržavaju ovaj stav. Allahov Poslanik s.a.v.s. je rekao: "**Za svaku bolest ima lijek, pa kada se pronade lijek bolesti, Allahovom dozvolom čovjek ozdravi**".² Takode je rekao: **Lijecite se, jer je Uzvišeni Allah za svaku bolest odredio lijek, osim jedne bolesti a to je starost.**"³

Ako je cuvanje života obavezno i ako je lijecenje put do toga onda je i lijecenje obavezno. El-Karafi kaže: "Propisa imamo dvije vrste: *ciljevi* koji obuhvataju koristi i štete u samima sebi, i *sredstva* koja vode do tih ciljeva. Sredstvima se pripisuje isti pravni stav onoga čemu ona vode (haramu ili halalu) iako su ona za jedan stepen blaža od ciljeva u pravnom smislu."⁴

El-Mukarrij kaže: "Sve bez čega se ne može ostvariti željeni cilj postaje potrebno (nužno)."⁵

B- Potrebno lijecenje: Ako je lijecenje u nuždi obavezno, ukoliko prevladava mišljenje da ima lijeka za to, onda je i lijecenje iz potrebe obavezno jer potreba se postavlja na mjesto nužde u pravnim normama.⁶

¹ El-Mevsuatul fikhijje, madde: Tedavii/6

² Muslim, kitabus-selam, babun likulli daai deva'un

³ Ebu Davud, kitabut-tibbi, babun er-redžulu jetedavi, Et-Tirmizi, Et-Tibb, babud-devai velhassu alejhi

⁴ Elfuruk od El-Karafija, el-farkus-saminu velhamsun, 2/33

⁵ El-Kavaid od Muhammed ibn Muhammeda El-Mekarrij 2/392

⁶ Šerhu el-kavaidil fikhijje, Ahmed ez-Zerka, elkaide 31

C- Poželjno liječenje: Liječenje zbog poželjnih stvari je dozvoljeno. Ibn Tejmijje –Allah mu se smilovao- kaže: "Dozvoljeno je čovjeku da se liječi ne zbog bolesti u organizmu, nego da bi došao u stanje za koje on smatra da mu je bolje. Dozvoljeno je dojilji kod koje je prestala menstruacija zbog dojenja da se liječi kako bi imala redovnu menstruaciju, kao što joj je dozvoljeno da se liječi ako želi pak da period između dva mjeseca ciklusa bude duži."¹

Suština necistoće (nedžasete): (Šta je to necistota)

Filološko značenje riječi nedžis je: sve ono što je odvratno (gadno).

1- Vecina učenjaka smatra da su neciste stvari: odredene šerijatom zabranjene stvari. Zato šafije i hanbelije je definišu riječima: Svaka stvar koju je zabranjeno na bilo koji način koristiti sa mogućnošću njena korištenja, ne zbog njene zabrane, niti njene odvratnosti (gadosti), niti njen štete na tijelo ili razum.²

Neki je definišu riječima: Sve ono što sprječava namaz, ili ono što je zabranjeno oblačiti, dodirivati i nositi u namazu.³ Ove definicije spominju **rezultate** necistoće a ne njenu bit (suštinu) jer od **rezultata** necistoće je da ona sprječava obavljanje namaza.

Iz ovog proizilazi da necista stvar kao što je urin ili izmet i tome slično ostaju trajno necista pa i ako bi izgubila svojstva necistoće. I ona će ako bi se pomiješala sa čistim stvarima njih zaprljati (učiniti necistim) čak i ako se nebi u njima vidjeli tragovi (svojstva) necistoće, kao kada bi upala kap urina u posudu sa vodom ili sircetom ili u neku drugu tečnost.

2- Ibn Tejmijje – Allah mu se smilovao- smatra da je necistota: svojstva koja se nalaze u određenim stvarima, Tvar se ne smatra necistom sve dok se ne pojave ta svojstva u njoj. Miris je postao mirisom zbog svojstava koja imaju u njemu. (Dobar čovjek je dobar zbog osobina koja se nalaze u njemu, a zao je zao zbog osobina koja se nalaze u njemu.) Shodno tome ako necista stvar dotakne čistu ona ne postaje necista sve dok se na njoj ne pojave tragovi necistoće. Zato ako bi miš upao u ulje i uginuo u njemu, ulje neće postati necisto sve dok se ne promijeni zbog necistoće.⁴ Samim činom išceznuka (nestanka) svojstava necistoće sa (iz)neciste stvari, ta stvar postaje čista. Shodno tome necisto dubre ako se pod utjecajem sunca i vjetrova pretvori u zemlju (prašinu) postaje čisto.⁵

Liječenje zabranjenim stvarima

1- Liječenje zabranjenim stvarima u slučaju nužde:

Ako je liječenje neophodno (nužno) ili potrebno onda je dozvoljeno liječenje zabranjenim i necistim stvarima, svejedno bile one same ili pomiješane sa nekim drugim stvarima, postupajući po opće prihvaćenom fikskom pravilu "Nužda čini dozvoljenim

¹ Mevsuatu fikhi Ibn Tejmijjeh, maddeh: tedavii/2

² Tahrirut-tenbih od Neveija 53, i Hašijetr-revdul murbi' od En-Nedždija 1/337

³ Hašijetr-revdul murbi' 1/337 i Medžmu' fetava Ibn Tejmijje 21/541

⁴ Mevsuatu fikhi Ibn Tejmijjeh, maddeh: nedžaseh /4

⁵ Mevsuatu fikhi Ibn Tejmijjeh, maddeh: istihale /2

ono što je zabranjeno".¹ Sada ostaje nejasnoca vezana za hadis Allahovog Poslanika s.a.v.s. o alkoholu kada je Tarik ibn Suvejd pitao Allahovog Poslanika s.a.v.s. o alkoholu pa mu ga je on zabranio, ili prezirao da ga on proizvodi. Tarik mu je rekao: "Ja ga proizvodim radi lijeka". Poslanik je odgovorio: **"On nije lijek, nego je on bolest."**²

Naš odgovor na ovu nejasnocu je sljedeći:

Prvo: Pod Poslanikovim riječima: "on je bolest" misli se na apstraktnu bolest a to je grijeh. Ibnul Esir kaže: "Alkohol je nazvan bolešću jer je njegovo konzumiranje grijeh, ponekad se izraz bolest (da'un) upotrebljava za zlo, mahanu i loš ahlak, zar nije škrtost nazvana bolešću kada je receno: "A koja je bolest gora od škrtosi?" i rekao je (Allahov Poslanik s.a.v.s.: "Došla vam je bolest ranijih naroda: razvrat (nepravda) i zavidnost." Poslanik s.a.v.s. je ovdje alkohol prenio iz dunjaluckog u ahiretski okvir i pretvorio ga je iz polja prirode u polje šerijata, a opće je poznato da u njemu ima lijeka za neke bolesti i koristi (zdravlja) za neka tijela.³

Ja smatram da je ovo tumačenje ispravno kako ne bi došlo do kontradikcije između riječi Allahovog Poslanika s.a.v.s.: **"On nije lijek, nego je on bolest."** i riječi Uzvišenog Allaha: **"Pitaju te o vinu i kocki. Reci: "Oni donose veliku štetu, a i neku korist ljudima, samo je šteta njihova veća od koristi."**⁴ Takode kako ne bi došlo do kontradikcije između riječi Allahova Poslanika s.a.v.s. i nauke koja potvrđuje korist alkohola u nekim situacijama i nužnost miješanja (ubacivanja) alkohola u nekim lijekovima.

Drugo: Ovaj hadis se odnosi na stanje kada covjek nije u nuždi. Ako bi ga covjek popio u stanju nužde ili potrebe koja je na stepenu nužde on nije bolest za njega, tj. nema grijeha za to, a ako bi ga pio kada mu nije neophodan onda je on bolesta za njega tj. on je grijehšan za to.

2- Lijecenje zabranjenim tvarima koje su se hemiski izmiješale sa drugim dozvoljenim

Ako se necista tvar pomiješa sa drugom tvari pa se one međusobno hemiski pomiješaju i iz te smjese izade nova tvar, ta nova tvar je cista, kao što je proizvodnja sapuna od svinjske masti i tome sl. Jer ovo je transformacija tvari (inkilabul ajn) a transformacija je cisteca (tj. ono što se dobije kao rezultat transformacije je cisto) po mišljenju hanefija, malikija i jednog dijela hanbelija⁵. Po mom mišljenju ovaj stav je preferirajući jer novonastala tvar se razlikuje od neciste po (hemiskom) sastavu i po osobinama.

3- Lijecenje zabranjenim tavrima koje su pomiješane sa drugim tvarima ali se hemiski nisu sjedinile:

Ako zabranjena tvar bude izmiješana sa drugom ali se hemiski nisu sjedinile, onda ta novonastala tvar može biti u dva stanja:

Prvo: da se primjete svojstva (osobine)zabranjene tvari u novo-nastaloj tvari. Islamski učenjaci su jedinstveni u stavu da je tada zabranjeno njeno korištenje.

Drugo:da se ne primjete svojstva (osobine) zabranjene tvari u novo-nastaloj tvari, u ovoj situaciji ova nova tvar je zabranjena po mišljenju vecine učenjaka, a dozvoljena je po

¹ šerhul kavaidil fikhijje od EZ-Zerka, elkaidetul išrun

² Muslim, kitabul ešribe, babun tahrimit-tedavi bil hamr.

³ Džamiul usul 7/538

⁴ El-Bekare 219

⁵ Redul muhtar alad-durril muhtar 1/209 i Hašijetud-dusuki ala halil 1/52 i El-Mugni 1/97

mišljenju Ibn Tejmije jer bit necistih stvari, kod njega, su svojstva koja se nalaze u tim stvarima, kao što smo ranije pojasnili.

Rezultati studije

- 1- Dozvoljeno je liječenje zabranjenim stvarima u slučaju nužde i potrebe.
- 2- Dozvoljeno je liječenje zabranjenim stvarima ako su se one potpuno hemiski izmiješale sa drugim stvarima tako da je nastala nova hemiska stvar kao što je proizvodnja sapuna od svinjske masti, na osnovu mišljenja da transformacija stvari čisti necistoće i novonastala stvar je čista.
- 3- Liječenje zabranjenim stvarima koje su izmiješane sa drugim je dozvoljeno ako se u toj smjesi ne primjete tragovi neciste stvari. Ako se pak u njoj pojave tragovi neciste stvari onda nije dozvoljeno, osim u slučaju nužde i potrebe, to je zbog toga što se pod necistocom misli na *trajna svojstva u stvari* kao što je rekao Ibn Tejmija.
- 4- Alkohol je čist jer nema dokaza da je on necist, kao što smatra autor, i nema smetnje da se koristi pri liječenju, nego je zabranjeno njegovo pijenje **zbog grijeha**.
- 5- Liječenje necistim i zabranjenim stvarima je dozvoljeno gdje nema njihovog sjedinjavanja sa tijelom čovjeka, pa je dozvoljeno liječenje kremama i flasterima isl. (u nuždi ali i bez nje isto tako).

Molimo Uzvišenog Allaha za uspjeh i ispravnost

prijevod: Ahmed Purdic

Živinice, 25.06.2002